

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Одеського державного екологічного університету
(11-18 травня 2022 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2022**

Бренінг М. А., ст. гр. ГМ-20

Науковий керівник: Данілова Н. В., канд. геогр. наук, ст. викл.

Кафедра Агрометеорології та агроекології

ЗАСУХА – ОДНА ІЗ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЕМ

Одними із найзагрозливіших, глобальних і швидкоплинних процесів сучасності є засухи, що ведуть до розширення опустелювання, повного знищення біологічного потенціалу Землі, що приводить до умов природної пустелі.

Опустелювання або дезертифікація - деградація земель в аридних, полуаридних (семіаридних) і посушливих (субгумідних) областях земної кулі, викликане як діяльністю людини (антропогенними причинами), так і природними факторами і процесами. Термін "кліматичне опустелювання" був запропонований в 1940-х роках французьким дослідником Обервілем. Поняття "земля" в даному випадку означає біопродуктивну систему, що складається з ґрунту, води, рослинності, іншої біомаси, а також екологічні і гідрологічні процеси всередині системи.

Деградація земель - зниження або втрата біологічної та економічної продуктивності орних земель або пасовищ в результаті землекористування. Характеризується висушуванням землі, в'яненням рослинності, зниженням зв'язаності ґрунту, в результаті чого стає можливою швидка вітрова ерозія та утворення пилових бур.

Низький рівень ґрунтових вод. Основною причиною цього є природне осушення водойм. Пов'язаний цей процес зі зниженою кількістю опадів, які не можуть заповнити і нормалізувати потрібний водний баланс. Також рівень ґрунтових вод може знижуватися через штучно створених дренажів.

Способи запобігання і впливу на фактори опустелювання різні. Оскільки однією з основних причин висушення ґрунту є соленакопичення в ґрунті і рух ґрунтів, то дуже допомагає меліорація пасовищ. У зоні з сухим кліматом, при низькому рівні опадів, висаджують трави та чагарники. Попередньо ґрунт обробляється добривами. У випадку більш пустельного клімату застосовується ще й оазисне зрошення.

Боротьба з опустелюванням також ведеться після гірничодобувних робіт. Після закінчення даних робіт проводиться так звана рекультурізація. Це відновлення рослинного покриву штучним шляхом.

У сільському господарстві змінюють напрямок оранки. Великі території залишаються, а замість цього поля, що знаходяться близько пагорбів, піддаються так званій контурній обробці.

Степовий регіон, будучи найбільш розораною частиною України, має дуже невелику частку територій, які ще зберігають залишки степових природних комплексів і є останніми місцями збереження генофонду всього

степового біологічного різноманіття. Степова рослинність складає близько 1 % від загальної площі території України і є притулком для десятків видів рідкісних та зникаючих, ендемічних та реліктових видів тварин і рослин, що охороняються не тільки вітчизняним природоохоронним законодавством, але й міжнародним. Саме ці об'єкти повинні стати мережею перспективних природно-заповідних об'єктів та основою екологічної мережі регіону. Натомість саме ці території стають полігоном для заліснення, що є прямим знищенням всіх зникаючих степових видів тварин і рослин та призведе до остаточного знищення степів на території України.

Південно-східній частині України наразі загрожує опустелювання, що тягне за собою деградацію значних площ сільськогосподарських угідь та втрату їх для економіки України. На жаль, причиною опустелювання є не лише зміна кліматичних умов, а і несвідома діяльність людини. Спалювання стерні на полях нерідко стає причиною вигорання прилеглих до агроугідь лісосмуг. Зникнення лісосмуг, які на даному етапі вже значною мірою втрачені, призводить до вітрової ерозії, вивітрювання, пилових буранів та опустелювання родючих українських земель.

Стан родючості ґрунтів значною мірою залежить від діяльності людини. Особливо це стосується посушливої зони з нестійкими екосистемами, які легко руйнуються при використанні нераціональних технологій і втрачають здатність до відновлення.

Шляхи і способи розв'язання проблем:

- зменшення змиву і розмиву ґрунтів, а також захисту населених пунктів, сільськогосподарських угідь та виробничих об'єктів від підтоплення і затоплення шляхом будівництва нових та реконструкції існуючих протиерозійних, гідротехнічних, берегоукріплювальних, протизсувних та інших споруд, забезпечення їх надійності;
- впровадження ґрунтозахисної системи землеробства з меліоративною організацією території;
- впровадження науково обґрунтованих сівозмін, прогресивних технологій збереження та відтворення родючості ґрунтів і ведення землеробства;
- запобігання деградаційним процесам ґрунтового покриву на найбільш ерозійно небезпечних територіях, зокрема на землях сільськогосподарського призначення, консервація деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель;
- створення та відновлення полезахисних лісових смуг, захисних лісових насаджень на землях сільськогосподарського призначення (у ярах, балках, на пісках, уздовж берегів річок, водойм та на деградованих і забруднених сільськогосподарських угіддях);
- розроблення схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель з метою визначення перспективи щодо використання та охорони земель.